

1- تعریف شرکت تضامنی

طبق ماده 116 قانون تجارت، شرکت تضامنی شرکتی است که در تحت اسم مخصوص برای امور تجاری بین دو یا چند نفر با مسئولیت تضامنی تشکیل می‌شود. منظور از مسئولیت محدود این است که اگر دارایی شرکت برای تسویه تمام بدهی‌های شرکت کافی نباشد هر یک از شرکاء مسئول پرداخت تمام بدهی‌های شرکت هستند و هر قراردادی که بین شرکاء برخلاف این ترتیب داده شده باشد در مقابل اشخاص ثالث کان لم یکن خواهد بود. بنابراین شرکاء شرکت مسئول پرداخت کلیه دیون و تعهدات شرکت می‌باشند. علاوه بر آن شرکاء مسئولیت تضامنی نیز دارند، یعنی در صورت کسر سرمایه، هر یک از آنها به تنهایی در مقابل طلبکاران و اشخاص ثالث برای تأدیه تمام حقوق آنها مسئول هستند.

اهمیت شرکت تضامنی به قدری است که هرگاه شرکاء بر خلاف آن در شرکتنامه توافق نمایند گرچه باطل نبوده و بین خودشان مؤثر و نافذ است ولی در مقابل بستانکاران به هیچ وجه ارزشی نخواهد داشت.

مثلاً، هرگاه در یک شرکت تضامنی بین شرکاء توافق شود که یکی از شرکاء از نفع و ضرر به میزان نصف سهمی که به سهم الشرکه او تعلق می‌گیرد استفاده نماید، این توافق در بین شرکاء مؤثر است ولی در مقابل طلبکاران تأثیری نداشته و بستانکاران می‌توانند آن را کان لم یکن دانسته و به هر یک از شرکاء که مایل باشند مراجعه نمایند.

طبق ماده 117 قانون تجارت، در اسم شرکت تضامنی باید عبارت "شرکت تضامنی" و لاقلاً اسم یکی از شرکاء ذکر شود و در صورتیکه اسم شرکت مشتمل بر اسمی تمام شرکاء نباشد باید بعد از اسم شریک یا شرکایی که نامشان ذکر شده است عبارتی از قبیل "و شرکاء" یا "و برادران" قید شود. بنابر شرکت تضامنی دارای اسم مخصوص به خود بوده و ممکن است مشتمل بر اسم تمام شرکاء باشد، مانند "شرکت تضامنی محمد و علی" که بیانگر آن است که شرکت دارای دو شریک است، و یا "شرکت تضامنی حسن و شرکاء" یا "شرکت تضامنی حسین و برادران".

2- نحوه تشکیل شرکت تضامنی

شرکت تضامنی هنگامی تشکیل می‌شود که:

1- شرکت نامه مطابق قانون تنظیم شده و در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده باشد.

2- تمام سرمایه نقدی تأدیه و سهم الشرکه غیر نقدی نیز تقویم و تسلیم شده باشد.

شرکتنامه:

شرکتنامه قراردادی است کتبی که کلیه توافقات انجام شده بین شرکاء در آن قید می‌شود. شرکتنامه پایه و اساس هر شرکت تضامنی است و کلیه روابط مالی و حقوق بین شرکاء، نحوه تقسیم سود و زیان، شرایط ورود و خروج شرکاء، انحلال شرکت، وظایف، اختیارات، تعهدات، امتیازات، میزان برداشت هر یک از شرکاء و ... در آن مشخص می‌گردد. شرکتنامه حتماً باید به صورت مکتوب بوده و در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده باشد. هر گونه تغییر در شرکتنامه نیز باید با رضایت کلیه شرکاء بوده و تغییرات در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت برسد. معمولاً در شرکتنامه امور اساسی شرکت قید می‌شود از قبیل:

1- اسم شرکت

2- موضوع شرکت

3- سرمایه و حصه هر یک از شرکاء اعم از نقدی و غیر نقدی با ذکر نام شرکاء

4- تقسیم سود و زیان

5- مقررات راجع به فسخ شرکت و فوت شرکاء

3- تفاوت شرکت تضامنی با سایر شرکت‌ها

ویژگی‌هایی که شرکت تضامنی را از سایر شرکت‌ها در قانون تجارت متمایز می‌کند عبارتند از:

- 1- عمر محدود: از آنجا که شرکت تضامنی بر اساس یک قرارداد (شرکتنامه) تشکیل می‌گردد عمر آن محدود می‌باشد. در صورتی که قرارداد برای مدت محدودی تنظیم شده باشد، عمر شرکت در پایان این مدت به پایان می‌رسد و چنانچه شرکت برای انجام عملیاتی تشکیل گردیده باشد، عمر شرکت پس از انجام عملیات مذکور خاتمه می‌یابد. عمر شرکت همچنین ممکن است بنا به درخواست هر یک از شرکاء به پایان رسیده و منحل گردد. علاوه بر این، عمر یک شرکت تضامنی ممکن است با فوت، ورشکستگی و یا عدم صلاحیت هر یک از شرکاء خاتمه یابد. لازم به توضیح است که ورود یک شریک جدید به شرکت تضامنی به طور قانونی به منزله خاتمه فعالیت شرکت تضامنی قبلی و تأسیس یک شرکت تضامنی جدید تلقی می‌گردد، حتی اگر شرکت تضامنی جدید همان فعالیت‌های تجاری شرکت تضامنی قبلی را ادامه دهد.
- 2- نمایندگی دو جانبه (متقابل): نمایندگی متقابل یا دوجانبه در شرکت تضامنی بدین معناست که هر شریک از جانب خود و به نمایندگی از جانب سایر شرکاء اختیار دارد نسبت به عقد قرارداد با اشخاص ثالث، که در محدوده عملیات عادی شرکت تضامنی خود باشد اقدام نماید.
- 3- مسئولیت نامحدود: مسئولیت شرکای شرکت تضامنی محدود به سهم الشرکه آنها نیست و طلبکاران می‌توانند برای وصول طلب خود به تک تک شرکاء مراجعه کنند و کلیه طلب خود را بدون توجه به نسبت سهم الشرکه هر شریک مطالبه نمایند. بنابراین چنانچه دارایی‌های شرکت برای تأدیه بدهی‌های شرکت کافی نباشد، هر یک از شرکاء در مقابل تمام بدهی‌های شرکت مسئول است و نه تنها سهم الشرکه هر شریک، بلکه دارایی‌های شخصی او نیز وثیقه بدهی‌های شرکت است.
- 4- مالکیت مشترک دارایی‌ها: هر نوع دارایی نظیر وجوه نقد، موجودی کالا، ساختمان و ... که توسط هر یک از شرکاء به شرکت آورده می‌شود یا در طول فعالیت شرکت خریداری یا ایجاد می‌گردد، به عنوان دارایی مشترک کلیه شرکاء تلقی می‌شود. سهم هر یک از شرکاء از دارایی‌های مذکور هنگام انحلال شرکت و با توجه به مانده سرمایه آنها تعیین می‌شود.
- 5- سهولت تشکیل: با توجه به این که تعداد شرکای شرکت تضامنی محدود بوده بیشتر بین اشخاصی که شناخت قبلی نسبت به یکدیگر دارند و بر اساس یک قرارداد مکتوب تشکیل می‌شود، لذا در مقایسه با شرکت‌های سهامی که تشکیل آنها مراحل متعدد قانونی را ایجاب می‌نماید، تشکیل شرکت‌های تضامنی ساده‌تر بوده و به مقررات کمتری نیاز دارد.
- 6- محدودیت فعالیت شرکاء: طبق قانون تجارت، در شرکت‌های تضامنی برای شرکاء محدودیت‌هایی در نظر گرفته شده است. از جمله اینکه هیچ یک از شرکاء نمی‌تواند بدون موافقت و رضایت سایر شرکاء فعالیت تجاری از نوع فعالیت تجاری شرکت تضامنی انجام دهد و یا اینکه هیچ یک از شرکاء نمی‌تواند بدون رضایت سایر شرکاء به عنوان شریک ضامن یا با مسئولیت محدود در شرکت دیگری که فعالیت تجاری مشابه با شرکت تضامنی دارد، داخل شود.
- 7- انتخاب آزادانه شرکاء: از آنجا که هر شریک مسئول اعمال تجاری شرکای خود می‌باشد، از این رو قانون به شرکاء اجازه می‌دهد شرکای خود را انتخاب نمایند.

4- حساب‌های مورد استفاده در شرکت‌های تضامنی

حساب‌های مورد استفاده برای ثبت دارایی‌ها و بدهی‌ها در شرکت‌های تضامنی مشابه سایر شرکت‌های تجاری می‌باشد، اما حساب‌های مورد استفاده برای حقوق صاحبان سرمایه آنها متفاوت از شرکت‌های سهامی می‌باشد. در شرکت‌های تضامنی، برای هر یک از شرکاء معمولاً حسابهای زیر در دفاتر افتتاح می‌شود:

1- حساب سرمایه شرکاء

2- حساب جاری شرکاء

3- حساب برداشت شرکاء

4- حساب وام شرکاء

1- حساب سرمایه شرکاء:

در شرکت‌های تضامنی برای هر یک از شرکاء حساب جداگانه‌ای تحت عنوان "حساب سرمایه" در دفاتر ایجاد شده و سرمایه‌گذاری نقدی و غیرنقدی هر شریک در بستانکار آن ثبت می‌شود. حساب سرمایه هر شریک نشان دهنده میزان سهم الشرکه وی بوده و معمولاً به یک مبلغ ثابت در دفاتر ثبت و نگهداری می‌شود و تغییرات ناشی از برداشت شرکاء یا تغییرات ناشی از سود و زیان در حساب‌های دیگری که برای این منظور در نظر گرفته شده است، ثبت می‌گردد.

سرمایه‌گذاری شرکاء می‌تواند به صورت نقدی یا غیر نقدی باشد، چنانچه تمام یا بخشی از آورده یا سهم الشرکه هر یک از شرکاء به صورت غیر نقدی باشد این دارایی‌ها باید با موافقت کلیه شرکاء ارزیابی شود به دین معنی که آورده غیرنقدی شرکاء به ارزش منصفانه (ارزش بازار) که با موافقت کلیه شرکاء باشد ارزیابی می‌شود و همان مبلغ به عنوان آورده شرکاء در حساب سرمایه شرکا منظور می‌گردد. مثال: آقایان احمد پور و گلنار در ابتدای سال 95 شرکت تضامنی گلنار و احمد پور را تشکیل دادند آورده نقدی و غیرنقدی آنها به شرح ذیل می‌باشد:

- آقای احمد پور مبلغ 5,000,000 ریال وجه نقد و یک دستگاه خودرو به ارزش بازار 60,000,000 ریال تحویل شرکت داد.

- آقای گلنار مبلغ 30,000,000 ریال وجه نقد و یک دستگاه کپی به ارزش بازار 35,000,000 ریال تحویل شرکت داد.

حال اگر شرکاء توافق کنند که آورده غیرنقدی به ارزش بازار در دفاتر ثبت شود ثبت حسابداری سرمایه‌گذاری به شرح ذیل می‌باشد:

صندوق (بانک‌ها)	35,000,000
ماشین آلات (95/1/5)	60,000,000
لوازم اداری	35,000,000

سرمایه آقای احمد پور 65,000,000

سرمایه آقای گلنار 65,000,000

حال فرض کنید که دستگاه خودرو به مبلغ 50.000.000 ریال و دستگاه کپی به مبلغ 25.000.000 ریال مورد موافقت شرکاء باشد بنابر این ثبت مربوط به سرمایه گذاری با حالت قبل تفاوت دارد :

35.000.000	صندوق (بانک‌ها)
50.000.000	ماشین آلات (85/1/5)
25.000.000	لوازم اداری
55.000.000	سرمایه آقای احمد پور
55.000.000	سرمایه آقای گلنار

بنابر این، حساب سرمایه شرکاء معادل مبلغی که در شرکتنامه مقرر شده است و شرکاء نیز سرمایه‌گذاری کرده‌اند بستانکار می‌گردد. مطابق قانون تجارت ایران، تغییرات سرمایه حتما باید در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت برسد، بنابراین حساب سرمایه شرکاء معمولا به یک مبلغ ثابت در دفاتر ثبت و نگهداری می‌شود و تغییرات ناشی از برداشت شرکاء یا تغییرات ناشی از سود و زیان در حسابهای دیگری (حساب جاری شرکاء) که برای این منظور ایجاد شده است ثبت می‌گردد.

2- حساب جاری شرکاء:

در شرکت‌های تضامنی به ثبت رسیده در اداره ثبت شرکت‌ها با توجه به اینکه تغییر در سرمایه باید به اطلاع اداره ثبت شرکت‌ها برسد، جهت انجام برخی مبادلات مالی بین شرکاء و شرکت، برای هر کدام از شرکاء حساب جاری جداگانه‌ای نگهداری می‌شود. برداشت و سهم زیان هر یک از شرکاء در قسمت بدهکار حساب جاری وی و سهم بهره سرمایه (در صورتی که در شرکتنامه پیش‌بینی شده باشد)، سهم سود، حقوق و کمسیون هر یک از شرکاء در بستانکار حساب جاری او ثبت می‌شود. این حساب از حساب‌های دایمی بوده و مانده آن از سالی به سال دیگر منتقل و محل نمایش آن در ترازنامه، در کنار سرمایه شرکاء می‌باشد. در واقع این حساب نشان‌دهنده قسمتی از سرمایه است. بنابر این مواردی چون حقوق، پاداش، سود تضمین شده (بهره) سرمایه و سهم سود هر شریک در بستانکار حساب جاری شرکاء و برداشت‌های نقدی و غیرنقدی و سهم زیان هر شریک در بدهکار حساب جاری شرکا ثبت می‌شود. مانده بدهکار حساب جاری شرکت در هر زمان نشانگر میزان مطالبات شرکت از شریک و مانده بستانکار آن نشان دهنده بدهی شرکت به شریک می‌باشد.

3- حساب برداشت شرکاء:

در برخی موارد طبق مفاد شرکتنامه ممکن است شرکاء مجاز باشند وجوه یا کالای مورد نیاز خود را تا حد مقرر در شرکتنامه از شرکت برداشت نمایند. در این‌گونه موارد، برای هر یک از شرکاء یک حساب جداگانه تحت عنوان "برداشت" در دفاتر ایجاد شده و کلیه برداشت‌های نقدی و غیرنقدی شریک در طول دوره مالی در بدهکار این حساب ثبت می‌شود. این حساب یک حساب موقت بوده و مانده آن در پایان دوره مالی به حساب جاری هر شریک منتقل می‌شود. از آنجایی که برداشت هر شریک به منزله دریافت وام از شرکت می‌باشد، لذا ممکن است در شرکتنامه نسبت به برداشت شرکاء بهره‌ای در نظر گرفته شود.

مثال: آقای داورپور یکی از شرکاء شرکت تضامنی داورپور و برادران در تاریخ 95/ 5/20 مبلغ 1.000.000 ریال طبق شرکتنامه از حساب شرکت برداشت نمود ثبت لازم بدین صورت می‌باشد:

1.000.000	برداشت آقای داور پور
1.000.000	صندوق (بانک‌ها) (85/5/20)

در پایان سال اگر برداشت دیگری صورت نگرفته باشد ثبت بستن حساب برداشت بدین صورت است:

حساب جاری آقای داور پور 1.000.000
 برداشت آقای داور پور 1.000.000 (85/12/29)

4- حساب وام شرکاء :

گاهی اوقات ممکن است شرکت تضامنی به وجوه نقد نیاز داشته باشد و این وجوه از طریق یکی از شرکاء تأمین گردد و به دلایلی شرکاء تمایل به افزایش سرمایه نداشته باشند. بنابراین وجوه مذکور به صورت وام در اختیار شرکت قرار گرفته و با توافق سایر شرکاء هر ساله از این بابت مبلغی به عنوان سود تضمین شده (بهره) به شریک وام‌دهنده پرداخت می‌شود. مبلغی که به عنوان وام از طرف شریک در اختیار شرکت قرار می‌گیرد در حساب جداگانه‌ای تحت عنوان "وام دریافتی از شرکاء" ثبت می‌شود و مانده وام در تراز نامه به عنوان یکی از اقلام حساب-های پرداختی منعکس می‌گردد. لازم به ذکر است سود تضمین شده‌ای که به وام تعلق می‌گیرد در حساب وام شریک ثبت نمی‌شود، بلکه به حساب جاری آن شریک منظور می‌گردد.

در برخی موارد نیز ممکن است شرکت از وضعیت نقدینگی خوبی برخوردار باشد و شرکاء نیاز به وام داشته باشند در این‌گونه موارد، وام پرداختی به هر شریک در بدهکار حسابی تحت عنوان "وام پرداختی به شرکاء" ثبت می‌شود و مانده وام در ترازنامه به عنوان یکی از اقلام حساب‌های دریافتی منعکس می‌گردد.

مثال: آقای ایمانی در تاریخ 95/5/1 بعلت وضعیت بد نقدینگی شرکت تضامنی ایمانی و شرکاء مبلغ 10.000.000 ریال به صورت وام در اختیار شرکت قرارداد و مقرر شد ماهیانه مبلغ 250.000 ریال بعنوان سود تضمین شده (بهره) دریافت نماید ثبت‌های لازم به صورت زیر می‌باشد:

صندوق (بانک‌ها) 10.000.000

وام دریافتی از آقای ایمانی 10.000.000 (95/5/1)

حال اگر در پایان ماه اول بهره وام بصورت نقدی از حساب شرکت به آقای ایمانی پرداخت شود ثبت مربوطه بدین صورت می‌شود:

هزینه بهره وام دریافتی 250.000

صندوق (بانک‌ها) 250.000 (85/5/30)

اما اگر بهره وام آقای ایمانی به حساب جاری وی منظور شود ثبت مربوطه بدین صورت خواهد بود:

هزینه بهره وام دریافتی 250.000

حساب جاری آقای ایمانی 250.000 (85/5/30)

بدیهی است تا زمان بازپرداخت مبلغ وام در پایان هر ماه سند بالا تنظیم می‌شود و در هنگام بازپرداخت وام به آقای ایمانی حساب وام دریافتی از آقای ایمانی بدهکار و حساب صندوق یا بانک‌ها بستانکار می‌شود.

5- فعالیت‌های شرکت تضامنی

فعالیت‌های شرکت تضامنی که با فعالیت‌های سایر واحدهای تجاری تفاوت دارد را می‌توان به قسمت‌های زیر تقسیم کرد:

1- تسهیم (تخصیص) سود و زیان

2- تغییر در ترکیب شرکاء (ورود یا خروج شریک)

3- تغییر در نسبت تقسیم سود و زیان

4- حسابداری انحلال و تصفیه

1- تسهیم (تخصیص) سود و زیان:

هدف اصلی شرکاء از سرمایه‌گذاری در شرکت‌های تضامنی کسب سود و به حداکثر رساندن آن است. از طرفی حقوق ماهانه و بهره سرمایه هم به نوبه خود ممکن است به هر یک از شرکاء بر اساس توافقی‌های به عمل آمده تعلق گیرد. برای اینکه سود شرکت به طور صحیح محاسبه شده و منصفانه بین شرکاء تقسیم گردد لازم است برای خدمات و سرمایه‌گذاری شرکاء، حقوق و بازدهی مناسبی در نظر گرفته شود. مثلاً اگر در یک شرکت تضامنی یکی از شرکاء چند برابر سایر شرکاء سرمایه‌گذاری کرده یا دارای تخصصی است که می‌تواند خدمات زیادی را به شرکت ارائه دهد روش تخصیص سود باید به گونه‌ای باشد که بتواند جوابگو میزان سرمایه و خدمات ارائه شده وی باشد.

طبق قانون تجارت ایران چنانچه شرکتنامه در مورد تقسیم سود و زیان به موضوعی اشاره نکرده باشد، سود و زیان به نسبت سرمایه بین شرکاء تقسیم می‌شود. به عنوان مثال اگر یکی از شرکاء دو برابر دیگر شریک سرمایه‌گذاری کرده باشد سهم وی از سود و زیان شرکت هم دو برابر می‌باشد. در شرکت‌های تضامنی معمولاً تقسیم سود و زیان به یکی از دو روش زیر می‌باشد:

1- تسهیم به نسبت مساوی:

ساده‌ترین روش برای تقسیم سود و زیان، ارائه یک نسبت ثابت برای هر یک از شرکاء بدون توجه به میزان سرمایه و تخصص آنها است.

مثال: الف و ب شرکای یک شرکت تضامنی هستند که سود و زیان را به ترتیب به نسبت 2 و 1 بین خود تقسیم می‌کنند اگر در سال 1395 سود شرکت 6.000.000 ریال باشد ثبت مربوط به تقسیم سود به شکل زیر می‌باشد:

شرح	سهم الف از سود 85	سهم ب از سود 85	جمع
سود خالص 1395			6.000.000
تسهیم سود به نسبت 2 و 1	4.000.000	2.000.000	(6.000.000)
سهم هر شریک	4.000.000	2.000.000	0

خلاصه حساب سود و زیان 6.000.000

تقسیم سود (95/12/29) 6.000.000

تقسیم سود 6.000.000

حساب جاری آقای الف (95/12/29) 4.000.000

حساب جاری آقای ب 2.000.000

نکته: همانگونه قبلاً در حسابداری شرکت‌های خدماتی و بازرگانی آموختیم هزینه‌ها و درآمدهای شرکت به حساب خلاصه حساب سود و زیان بسته می‌شوند و در پایان مانده حساب خلاصه سود و زیان به سرمایه بسته می‌شود. در شرکت‌های تضامنی، مانده خلاصه حساب سود و زیان به حساب تقسیم سود منتقل و این حساب به حساب جاری شرکا بسته می‌شود.

2- تسهیم با استفاده از مبانی متعدد:

معمولاً میزان سرمایه و تخصص و خدماتی که شرکاء به شرکت ارائه می‌دهند متفاوت است برای همین تسهیم به نسبت مساوی عادلانه نخواهد بود در چنین مواردی معمولاً برای تقسیم سود و زیان ترکیب موزونی از مبانی نظیر سرمایه نسبی شرکاء، خدمات شرکاء، پاداش شرکاء، نسبت‌های معین و ... استفاده می‌شود. در اینجا سعی می‌کنیم با ارائه مثال‌هایی حالت‌های مختلف تسهیم سود و زیان را شرح دهیم:

مثال: الف و ب و ج شرکای یک شرکت تضامنی با مانده سرمایه به ترتیب 10.000 ریال، 20.000 ریال و 70.000 ریال می‌باشند. طبق مفاد شرکتنامه نحوه تقسیم سود و زیان به قرار زیر است:

- 1- الف و ج هر یک به ترتیب 6.000 ریال و 7.000 ریال به عنوان حق الزحمه خدمات دریافت می‌کنند.
 - 2- به مانده سرمایه هر یک از شرکاء 10 درصد بهره تعلق می‌گیرد.
 - 3- باقیمانده سود یا زیان به نسبت مساوی بین شرکاء تقسیم می‌شود.
- اگر سود شرکت در پایان سال 95 مبلغ 14.000 ریال باشد ثبت تسهیم سود به شرح زیر می‌باشد:

شرح	سهم الف	سهم ب	سهم ج	مانده سود یا زیان
سود خالص 1395				14.000
تخصیص حق الزحمه	6.000	0	7.000	1.000
تخصیص بهره	1.000	2.000	7.000	(9.000)
تقسیم باقیمانده سود یا زیان به نسبت مساوی	(3.000)	(3.000)	(3.000)	0
سهم هر شریک	4.000	(1.000)	11.000	0

نکته: همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌کنید می‌بایست کلیه مراحل ذکر شده در شرکتنامه برای تقسیم سود یا زیان طی شود و در گام آخر باقیمانده (سود یا زیان) به نسبت تعیین شده بین شرکا تقسیم شود.

ثبت تسهیم سود در این حالت که شرکت 14.000 سود داشت به این شرح است:

حساب جاری شریک ب 1.000

تقسیم سود 14000

(95/12/28) حساب جاری شریک الف 4.000

حساب جاری شریک ج 11.000

در حالتی که شرکت زیان داشته باشد نیز می‌بایست مراحل تقسیم سود و زیان طبق شرکتنامه طی شود و در پایان مانده زیان به نسبت تعیین شده تقسیم شود. فقط در هنگامی که شرکت زیان داشته باشد و طبق شرکتنامه به چند شریک پاداش در نظر گرفته شده باشد این پاداش تخصیص نمی‌یابد به عبارتی در حالت زیان شرکت، پاداش پرداخت نمی‌شود.

مثال: در مثال قبل فرض کنید در سال 95 شرکت 10.000 ریال زیان داشته باشد مراحل تسهیم زیان به شرح زیر می‌باشد:

شرح	سهم الف	سهم ب	سهم ج	مانده زیان
زیان 95				(10.000)
تخصیص حق الزحمه	6.000	0	7.000	(23.000)
تخصیص بهره	1.000	2.000	7.000	(33.000)
تقسیم باقیمانده	(11.000)	(11.000)	(11.000)	0
سهم هر شریک	(4.000)	(9.000)	3.000	0

ثبت تسهیم زیان بین شرکا بدین صورت می‌باشد:

حساب جاری شریک الف 4.000
 حساب جاری شریک ب 9.000 (95/12/29)

تقسیم سود 10.000

حساب جاری شریک ج 3.000

مثال: الف و ب شرکای یک شرکت تضامنی می‌باشند که سرمایه هر کدام به ترتیب 4.000 و 13.000 ریال می‌باشد. طی سال 95 سود

شرکت بالغ بر 66.000 ریال می‌باشد و نحوه تخصیص سود به شرح زیر است:

1- به الف و ب به ترتیب 20.000 ریال و 24.000 ریال به عنوان حق الزحمه تعلق می‌گیرد.

2- 24 درصد بهره به مانده سرمایه شرکا تعلق می‌گیرد.

3- تخصیص پاداش به آقای ب معادل 10 درصد سود شرکت بعد از کسر پاداش.

باقیمانده به نسبت 1 و 3 بین شرکا تقسیم می‌شود

مراحل تسهیم سود به شرح زیر می‌باشد.

شرح	سهم الف	سهم ب	مانده زیان
سود 1395			66.000
تخصیص حق الزحمه	20.000	24.000	22.000
تخصیص بهره	960	3.120	17.920
تخصیص پاداش		6.000	11.920
تخصیص باقیمانده	2.980	8.940	0
سهم هر شریک	23.940	42.060	0

تقسیم سود 66.000

حساب جاری الف 23.940 (95/12/28)

حساب جاری ب 42.060

توجه داشته باشید که اگر شرکت زیان داشت 6.000 پاداش پرداخت نمی‌شد.

نحوه محاسبه پاداش شریک ب:

اگر پاداش را با B نشان دهیم طبق صورت مسئله داریم:

$$B = \%10(66000 - B)$$

$$B = 6600 - \%10B$$

$$B = 6000$$

مثال: حسن و حسین شرکای یک شرکت تضامنی هستند که سرمایه هر یک از آنها 2,000,000 ریال می‌باشد. طبق شرکتنامه سود و زیان به ترتیب به نسبت 2/3 و 1/3 بین شرکاء تقسیم می‌شود و برای حسن و حسین به ترتیب 120,000 و 150,000 ریال حق الزحمه در نظر گرفته می‌شود و به سرمایه شرکاء 15 درصد سود تضمین شده تعلق می‌گیرد. اگر در پایان سال 95 سود شرکت 840,000 ریال باشد مطلوبست ثبت سند تسهیم سود:

شرح	سهم حسن	سهم حسین	مانده سود
سود 1395			840.000
تخصیص حق الزحمه	120.000	150.000	570.000
سود تضمین شده	300.000	300.000	(30.000)
تخصیص باقیمانده	(20.000)	(10.000)	0
سهم هر شریک	400.000	440.000	0

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌کنیم در هر حالت مراحل تسهیم سود را طی می‌کنیم (حتی اگر مانده سود منفی شود) و در پایان سهم هر شریک را معین می‌کنیم.

حساب خلاصه سود و زیان	840.000
تقسیم سود (95/12/28)	840.000
تقسیم سود	840.000
حساب جاری حسن (95/12/28)	400.000
حساب جاری حسین	440.000

2- تغییر در ترکیب شرکاء (ورود و خروج شریک)

ورود شریک جدید به شرکت تضامنی

هر چند که ورود شریک جدید به شرکت تضامنی به منزله خاتمه فعالیت شرکت تضامنی و ایجاد یک شرکت تضامنی جدید تلقی می‌گردد، اما از نظر حسابداری و گزارشگری مالی فرض می‌شود که شرکت تضامنی به فعالیت خود ادامه داده و فقط تغییراتی در ساختار حقوق صاحبان سرمایه ایجاد می‌شود. ورود شریک جدید به شرکت تضامنی نیاز به موافقت کلیه شرکاء دارد و به یکی از طرق زیر صورت می‌گیرد:

الف: خرید تمام یا قسمتی از سهم الشرکه یک یا چند شریک قدیم

ب: سرمایه‌گذاری مستقیم در شرکت تضامنی

الف) خرید تمام یا قسمتی از سهم الشرکه یک یا چند شریک قدیم

هر گاه شریک جدید از طریق خرید تمام یا قسمتی از سهم الشرکه (سرمایه) شرکای قدیم به شرکت تضامنی وارد شود هیچ‌گونه تغییری در دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت صورت نمی‌گیرد و تنها ترکیب سرمایه شرکاء تغییر می‌کند. در این حالت فروش سهم الشرکه شریک قدیم و خرید آن توسط شریک جدید یک معامله شخصی بوده و قیمت مورد توافق و مبلغ تحصیل شده توسط شریک قدیم هیچ ارتباطی به شرکت ندارد.